

Monumentnummer*: 512152

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 1999
Kadaster deel/nr 82914/61

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Dodewaard Neder-Betuwe Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Hien

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Dodewaard D 1281

Omschrijving**

Inleiding

Het WOONHUIS, genaamd "HET RUYT" is in 1889 gebouwd naar een ontwerp van vermoedelijk architect Knoop. Het pand dat duidelijk invloeden van het neoclassicisme vertoont is waarschijnlijk gebouwd door aannemer Joost de Plaa. Het pand is, volgens J.S.M. Tornga, in 1889 in opdracht van J. de Leeuw gebouwd naar ontwerp van de architect "Knoop van Petersburg".

Het woonhuis bevindt zich in het buitengebied van Dodewaard even ten oosten van de kern van het dorp. Het pand is gelegen aan de oostzijde van de Kerkstraat, de oude verbindingsweg tussen Hien en Hemmen op een terrein met enkele monumentale bomen zoals een kastanje, een rode beuk en een groene treurbeuk. Het terrein wordt door een sloot gescheiden van de Kerkstraat. De toegang tot het terrein is mogelijk via een bakstenen bruggetje met een sierlijk dubbel smeed- en gietijzeren hekwerk tussen gietijzeren zuilen met pijnappelmotief.

Aan de noordzijde van het woonhuis bevindt zich een bakstenen schuur (fruitloods) op rechthoekig grondplan onder zadeldak. In de loop der tijd heeft de schuur diverse verbouwingen ondergaan en komt daardoor niet voor bescherming in aanmerking.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het in kruisverband gemetselde bakstenen WOONHUIS heeft een rechthoekig grondplan en telt twee bouwlagen onder een met zwarte betonpannen gedekt afgeplat schilddak. Op de hoeken bevindt zich een rookkanaal. Het pand is gedeeltelijk onderkelderd. Van het dak zijn de daklichten verwijderd, de oorspronkelijke dakkapel is nog aanwezig. Deze dakkapel onder zinken zadeldak bevindt zich in het achterdakvlak, heeft zinken wangen, een vierruits stolpraam, een houten donkergroen geprofileerde goot en houten wit vleugelstuk. Alle gevels hebben gepleisterde, onbeschilderde (grijze) hoekpilasters met casementen, een gepleisterde grijze plint, een crème-keurige cordonlijst en worden afgesloten met een dito hoofdstel. De aanwezige vensteropeningen hebben houten, bruin geschilderde lekdorpels.

In de symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL (westgevel) hebben alle gevelopeningen aan de bovenzijde afgeronde hoeken en worden ontlast door een gedrukte ellipsboog. De begane grond heeft in het middenrisaliet een ellipsboogvormig afgesloten portiek met daarin de entree. De entree bestaat uit een dubbele houten, groen geschilderde paneeldeur met enkelruits bovenlicht. Deze dubbele paneeldeur bezit enkele stijlelementen van de neo-renaissance (o.a. fronton, diamantkoppen). Voor de twee glaspanelen bevindt zich elegant siersmeedwerk. Voor het portiek ligt een vlakke hardstenen plaat. Middels een optrede wordt het portiek met hardstenen vloer betreden. Het deurkozijn rust op hardstenen neuten en er is een hardstenen dorpel aanwezig. Het kozijn is wit geschilderd en ramen en deuren zijn voorzien van een donkergroene kleur.

Links en rechts bevinden zich twee gevelopeningen voorzien van enkelruits schuiframen. De oorspronkelijke houten, donkergroene persiennes zijn in het verleden verwijderd en liggen opgeslagen in de schuur. De verdieping heeft in het midden een balkon met een ondersteuning in de vorm van twee putti. De versierde ondersteuning heeft een bruine kleur en de putti zijn wit van kleur. De balustrade bestaat uit twee samengestelde houten kolommen en een geprofileerde houten, donkergroene leuning. Hiertussen bevinden zich sierlijke smeedijzeren hekwerken. Het balkon is toegankelijk middels een loggia met naar buiten draaiende tweeruits stolpdeuren met enkelruits bovenlicht. Links en rechts bevinden zich twee vensteropeningen met T-schuiframen. Ook hier zijn de persiennes verwijderd. Het fries ter plaatse van het middenrisaliet bevat de bruin geschilderde tekst "HET RUYT".

In de asymmetrisch ingedeelde LINKER ZIJGEVEL (noordgevel) hebben alle gevelopeningen aan de bovenzijde afgeronde hoeken en worden ontlast door een gedrukte ellipsboog. De begane grond heeft twee vensteropeningen met enkelruits schuiframen. Op de verdieping zijn twee vensteropeningen met T-schuiframen aanwezig. In ongeveer het midden van de gevel bevindt zich in de plint een koekoek met kelderlicht.

In de asymmetrisch ingedeelde ACHTERGEVEL (oostgevel) hebben, tenzij anders vermeld, de gevelopeningen aan de bovenzijde afgeronde hoeken en worden ontlast door een gedrukte ellipsboog. De begane grond heeft links een ingekorte vensteropening met een tweeruits stolpraam met enkelruits bovenlicht. In het midden van de gevel bevindt zich een ingehakte deur, ontlast door een rollaag. Daarnaast bevinden zich twee ronde gietijzeren bloemvensters, deels bezet met blauw en gestraald figuurglas. Daarnaast bevindt zich in een getoogde vensteropening een vast gietijzeren zesruitsraam, ontlast door een steens segmentboog. Geheel rechts een met een anderhalfsteens strek afgesloten rechthoekige deuropening met een opgeklampte, dichte deur. Deze houten deur heeft een donkergroene kleur en een bovenlicht met levensboom. Het deurkozijn met bijbehorende deur, die mogelijk nog dateren uit de achttiende eeuw, zijn afkomstig uit de boerderij die in oorsprong op deze plaats heeft gestaan. De verdieping heeft links een ingehakte vensteropening met een T-schuifraam. Ook hier zijn de persiennes verwijderd. In het midden, recht boven de deur, bevindt zich een ingehakte vensteropening, ontlast door een strek, met een T-schuifraam. Daarnaast bevindt zich een rond gietijzeren bloemvenster. In de plint zijn onder de twee vensteropeningen van de begane grond twee kelderlichten aanwezig. De in deze gevel aanwezige deurkozijnen rusten op hardstenen neuten en er zijn hardstenen dorpels aanwezig. Gezien het hoogteverschil aan de achterzijde van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de woning worden zijn de deuren te bereiken door middel van niet originele trappen.

In de asymmetrisch ingedeelde RECHTER ZIJGEVEL (zuidgevel) hebben alle gevel-openingen aan de bovenzijde afgeronde hoeken en worden ontlast door een gedrukte ellips-boog. Ook in deze gevels zijn de persiennes verwijderd. In de plint is geheel rechts een kelderlicht aanwezig. De begane grond heeft rechts een gevelopening met een tweeruits stolpraam met enkelruits bovenlicht. In het midden een deuropening met tweeruits stolp-deuren en een enkelruits bovenlicht. Links bevindt zich een erker op een rechthoekig grond-plan onder plat dak. Deze erker vervangt een oudere erker, die bezet was met sierlijk ingedeelde glasruiten. De huidige erker bevat horizontaal schuivende glaspanelen met bovenlichten bezet met meerkleurig glas-in-lood. De stijlen tussen de ramen zijn geprofileerd, evenals de daklijst. De deuren zijn uit de erker verwijderd en de gemetselde, gepleisterde grijze borstwering is ter plaatse van deze deuren minder hoog. Bovenop de erker bevindt zich een balkon waarvan de balustrade is verwijderd. De toegang tot het balkon wordt gevormd door een tweeruits stolpdeur met enkelruits bovenlicht. In het midden en rechts zijn vensteropeningen met een tweeruits stolpraam met enkelruits bovenlicht.

In het INTERIEUR bevinden zich in de aan de voorzijde van het woonhuis gelegen kamers diverse stucplafonds, een marmeren vloer in de hal, een pomp met hardstenen gootsteen in de bijkeuken, originele vensterbanken, luiken, een zwartmarmeren schouw met een gestucte boezem met neo-classicistische elementen en een fraaie trap met bewerkte trappaal. Het dak rust op halve Philibertspanten. Deze spantvorm is ontwikkeld door de ontwerper Philibert Delorme (1512-1577), bouwmeester te Lyon.

Inzake de stucplafonds kunnen de volgende opmerkingen worden gemaakt: De stucplafonds vertonen een detail, dat als een zeldzaamheid gezien kan worden. Aan het eind van de vorige eeuw werden de ornamenten voor stucplafonds fabrieksmatig gemaakt. De ornamenten werden gegoten. Door middel van een catalogus met afbeeldingen van de te verkrijgen onderdelen kon men een keuze maken om zo met verschillende onderdelen een plafond samen te stellen. De beschikbare onderdelen waren genummerd. De onderdelen werden bevestigd aan de plafonddragers en daarna werd de rest van het stucplafond (het vlakke gedeelte en soms wat eenvoudig te trekken lijstwerk) door de stukadoor aangebracht. Opvallend bij tenminste twee plafonds in de kamers van het woonhuis "Het Ruyt" is dat de catalogusnummers die op de ornamenten werden aangebracht nog in meer of mindere mate te zien zijn. Dit is opmerkelijk daar de nummers eigenlijk door de stukadoor hadden moeten worden weggewerkt. Maar daardoor is het tevens ook een zeldzaamheid en wellicht uniek in Nederland. Eén van de hoekornamenten in de kamer links vóór heeft het nummer 209. Het middenornament in dezelfde kamer heeft het nummer 19- (vermoedelijk 196) en het achterste ornament in de gang -0- (vermoedelijk -08 of 80-). Overigens worden dergelijke getallen ook aangetroffen in het vermoedelijk door dezelfde architect ontworpen pand Waalbandijk 59, eveneens te Dodewaard.

Een ander opmerkelijk detail is het bovengenoemde middenornament. Een identiek middenornament komt voor in een stucplafond in de kamer rechts vóór van het pand Voorne 13 te Heerewarden (Gelderland). Dit pand dateert eveneens uit 1889.

Waardering

WOONHUIS "HET RUYT" gebouwd in 1889, vermoedelijk naar een ontwerp van architect Knoop met invloeden van het neoclassicisme.

- van architectuurhistorische waarde als een goed en gaaf voorbeeld van een laat-negentiende eeuws woonhuis met neoclassicistische invloeden dat opvalt door esthetische kwaliteiten, gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. Het object bevat bijzondere en zeldzame onderdelen in het interieur, zoals genummerde stucplafonds, een oorspronkelijke trap en hardpartijen etc..

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de bebouwing langs de Kerkstraat, de oude verbindingsweg tussen Hien en Hemmen. Het woonhuis ligt in een historisch gegroeid landschappelijk gebied en speelt daarin een beeldbepalende rol. De tuin vóór het huis bevat enige monumentale bomen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis